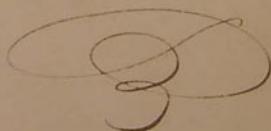

Till Herr Kyrkoherden L. L.
Læstadius.

En af Herr Kyrkoherden författad
skrift: Hataitatem etc. hvilken hic
ankommit, eger följande, som mig synes,
obestridliga förhöjster: 1) Kan icelva spra-
ket, i afseende på dess renhet, anses klassiskt,

och är, chura afrikande från det vanliga
 Lappiska Skriftpåaret, liksom vidare begrip
 legare än det sednare, i synnerhet för gäl-
 lare, Yorkmarks äfvensam norra Orjeplats
 almojer; 2) är framställningsåret tråf-
 fande och lämpadt att föra lasaren
 fra en nödig sjeckkändom; samt andte-
 ligen i det hela betraktad, none berör-
 de skrift, om densamma till frigök be-
 fördrades, ett, för den ofta nog groft sim-
 liga Lappen, nyttigt vade merumr.*

Yorkmark den 19 de Maj 1838.

Frödr. Engelmark

* Svenska översättningen är frogen; ord och mening.

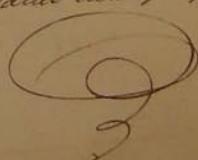
538

539

S. H. T.

Till Herr Kyrkoherden L. L. Lestadius.

Sedan Herr Kyrkoherden uti Skriften av den 30:e filosofen Martinus
fannit templigt, att till Prästekapeli i Norra Lapplandens granskning
underställe en af honom på Lappisk språket skriften. Skriften, som under
beteckelik Läroform framställer ett religiöst samtal mellan en kristen
och den råa naturmänskan, får jag fritt och öppet gilla mina ifråtag
af särskil Skriften innahall, som den språkdiakonet Gustaf vid dess författni-
de neftnadt. — Över ifrågavarande Skrifts värdar har hatt av åke under-
tecknat kompetent granskare — men har efters noggrann genomläsning fram-
till den svenska språkutvänden är fullkomligt entydig med Lappiskas origina-
lit, samt talas för sic spelf inför hvar och en, som gör sig en rätt förställ-
ning af den vilda mänskhetens behof af markelse och förädling. —
Utan Lag är Evangelium icke applicabilt. — Dess halftalor, af hvilka
inkludert i norra utan och i södra Lapplandens, fanns icke nio
antal. — Människor som ledes af den wilde naturens otystade drift, be-
höfva framförallt Lazeng, tolkad i pris Godomliga infalld för att väcka
ve synförmönne. — Såka fa af dem likna i många afunder hibildar,
om icke överträffa dem i wildhet, varför brunninnet fätta deras parfjöner

är laga. — Det föndes en i keltisk mening: vårande röt i öknen, att väcka denna världen ur djörets flimmer till det andliga och ewiga, hvarefter deras uppmärksamhet fällan är fastat. — Den Catolicistiske eller Scholastiske läroformen tödte, efter min ringa erfarenhet vara endast åbenligast till Lapparnas äfverlyckelse, om den viktigaste och allvarligaste saken, hvarefter Författaren i sin Skrift med sådan styrka och Biblisk infallid ordar. — Lapparna brukar i sitt huvudgård framförat den relativande eller berättande Santsalsformen. — Den ibland of. som i sina föredrag skulle framkomma med blott abstracta och a priori mediterade Lärosättser, tödte ofta se sin mode förgäfdes använd. — Lappens typerna till oss utan flusid, men ja snart han antingen saknar det sinn Språk, han huvudlägeun taler, eller höres föreställningar, som icke rakt pekar på hans lefnadsförhållande, influerar han snart under ditt endamans vände för uppmärksamhet ifrån saken, till sinnlega och jordiska former.

Skewid det etymologiska och ortographiska, i afseende på Herr Letstadii Skrift, angår, har Författaren själf komnat estatanta bevis nä riktigheten af Lappiska språket ~~som~~ Grammatik, i synnerhet användbar i de norda Lappmarkerna. — Såg har inför bildade och i Lappiska språket kunniga personer härstades upplast af delningar af Herr Letstadii Skrift och deras bende och giva blick, förrädde redan under läsningen deras besitt för det språks renhet, hvilket de ifrån den tid de böjade bila hade hört af deras föralddar och omgivning; de yttrade: "vätte den till allmänt bruk härstades antagna förbättrad Petöhesen, hafva ejfört aforsatt på ett för of. så sätt fäältigt språk!" — "Vi hafva stor mode med att bibringa våra barn rättläsnin i densa Catolices; ty språket besärpa dem av Skriften, afviker mögheit från värst modersmål". — Författaren har i sin resolution vorborum afom tillkännagifvit Skalen, hvarför han afvirkat ifrån den grammatis, som framtidne Herrar Lindahl och Persson i deras Lexicon Laponicum statuerat. — De förändringar ifrån den vanliga Boh. lappskan Herr Letstadius förfogit och i sin Skrift nyttjat, är i dessa Lappmarkar nödvändiga,medan språkbruket härstades födrar denne Grammatik, och folket i annat fall, dels med frihet, dels och blott till någon del skulle första hvad som

talas eller föredragas. — En af Herrn Petersenter yttrar det "vissa
 ord, som Herr Læstadius i dess Skrift ryttat, ikke finnas i Lapp-
 skra Lexicon"; jag tror att de fleste finnas der, eftersom under andra
 böningar och conjugationsformer — och om några, som Lexicon Lap-
 ponium ikke upptager, skulle i Herr Læstadius Skrift förekomma
 är sådant sannerligen ikke något nytt phenomin. — Det är van-
 ligt i alla Språk, att ord antingen tas från andra håll, eller
 nya utbildas genom derivationer af gamla och föräldrade. — Oh-
 hora är det tankbart, att de döle Forfattare af Lappiska Lexi-
 onen skulle medhunnit inhänta alla de ord och phraser, som Lapparna
 i dagligt tal försöker då för huden ryttade och är hafva i bruk.
 Dessa prestationer är knapt wantbara, af de nu levande Europei-
 ska språkens Lexiographier, mejkt mindre af Forfattarens till
 en ordbok för ett rätt och obildadt Språk, en ordbok som för
 60 år sedan utgavs, och som de, utan föregångare, på den be-
 抒ligas banan måst, så tillgående i ingo Skapa och genom fö-
 gor ur Lapparnes mun till en del inhänta. — För afgift av
 språket i Herr Læstadius Skrift, ikke blott i allt överensstämman-
 de med Lapparnes sätt att uttrycka sig i norra Lappmarkerna, utan
 jifwiger faga: den renaste, mest eleganta och warhaste Lappskas, ja
 för mindst någonstör last. — Om skar duför det Herr Kyrkohedens
 populärer och warhende Skrift, måtte vinna Höggunstig tillståelse —
 att tryckas, till Lappiska Allmogens i Norra Lappmarkerna upplag-
 gelse, samt tillvarat i godaklighet af Christliga syzder.

Jäckmark den 4. de Maj 1838.

Joh. W. M. Wils.

543

Att Herr Pastor L. L. Lästadius, på Lappiska Språket författad
 Samtät enellan' en Christus och den Naturliga maniskon, väl i
 Ethnologisk handskr. (afvikande) från vanliga Lappiska
 Språket men färgdet mera öfverensstämmende med Lapparnas
 egen uttal i Södermanlands Ångbog, Järkmo och Gällivare; samt
 att den på svenska utgåva öfversättningen deraf, är med Lappi-
 ska Originalet lika, det sā vi enligt med vår kändedom
 af förhållandet ölmjuklakt intyga.

Gällivare den 14de April 1883

G. Engelmark, Henri Lästadius.

545